

M.A. (PART-I)

EDUCATION

Advanced Philosophy and Sociology of Education

(PAPER – I) (DEC-2017)

QP Code : 09609

(3 Hours)

[Total Marks : 80

Section I

1. Discuss the relationship between philosophy of teaching and teaching styles. 10
2. Explain the educational implications of Yoga Education. 10
3. Explain the educational contribution of Paulo Friere. 10
4. What is Open Systems of Learning ? Discuss the emerging trends in Open Learning systems. 10
5. Answer briefly any **two** of the following :— 10
  - (a) Aims and objectives of Islamic Education
  - (b) Curriculum in Integral Education according to Sri Aurobindo
  - (c) Role of education in combating terrorism
  - (d) Curriculum according to the existentialist thinkers.

Section II

6. Explain the meaning of Sociology of Education. Analyse the need to study Sociology of Education. 10
  7. Discuss the main features Symbolic Interactionism. 10
  8. What should be the methods of teaching and curriculum pattern for educating world citizens. 10
  9. Discuss effects of schooling towards family and psychological well being of an individual. 10
  10. Answer briefly any **two** of the following :— 10
    - (a) Types of social stratification
    - (b) Meaning of educational equality
    - (c) Invisible culture
    - (d) Drawbacks of structural functionalism.
-

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : ८०

विभाग १

१. अध्यापनाचे तत्त्वज्ञान आणि अध्यापन शैली यातील संबंधाची चर्चा करा. १०
२. योग शिक्षणाच्या शैक्षणिक फलितार्थाची चर्चा करा. १०
३. पॉलो फ्रेअरीचे शैक्षणिक योगदान विशद करा. १०
४. मुक्त अध्ययन प्रणाली म्हणजे काय ? मुक्त अध्ययन प्रणालीमधील उद्योन्मुख प्रवाहांची चर्चा करा. १०
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात लिहा :- १०
  - (अ) इस्लामिक शिक्षणाची ध्येये आणि उद्दिष्टे लिहा
  - (ब) श्री अरबींदो यांच्या मते एकात्मिक शिक्षणातील अभ्यासक्रम
  - (क) दहशतवादाशी लढा देण्यात शिक्षणाची भूमिका
  - (ड) अस्तित्ववाद्यांच्या मते अभ्यासक्रम.

विभाग २

६. शिक्षणाच्या समाजशास्त्राचा अर्थ स्पष्ट करा. शैक्षणिक समाजशास्त्राच्या गरजेचे विश्लेषण करा. १०
  ७. अन्योन्य क्रियात्मकतेच्या मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. १०
  ८. जागतिक नागरिकांना शिक्षण देण्यासाठी कोणत्या अध्यापन पद्धती व अभ्यासक्रम नमुने (Pattern) आहेत ? १०
  ९. व्यक्तिच्या कुटूंब आणि मानसशास्त्रीय कल्याणावर शालेय शिक्षणाच्या परिणामांची चर्चा करा. १०
  १०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टीपा लिहा :- १०
    - (अ) सामाजिक स्तरीकरणाचे प्रकार
    - (ब) शैक्षणिक समानतेचा अर्थ
    - (क) अदृष्य संस्कृती
    - (ड) संरचनात्मक व्यावहारिकवादाच्या त्रुटी.
-

M.A. (PART-I)

EDUCATION

Advanced Educational Psychology

(PAPER -II) (DEC-2017)

Q.P. Code :09611

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Solve any three questions from Q No. 1 to 7.
  2. Questions No. 8 is compulsory.

- Q.1**
- a) Explain Goleman's Theory of Emotional Intelligence. **10**
  - b) Elucidate the concept of behavioral problems. How will a teacher identify the behavioral problems in a classroom with reference to distraction, aggression and interpersonal problems? **10**
- Q.2**
- a) Describe the Classical Conditioning Theory of learning. State its educational implications. **10**
  - b) Define Creativity. Explain the process of creativity. **10**
- Q.3**
- a) Explain Kolb's Experiential Learning Theory Model. **10**
  - b) Define Educational Psychology and explain its scope. **10**
- Q.4**
- a) Elucidate Bruner's theory of learning Explain its educational implications. **10**
  - b) What is Learning Disability? How will you deal with a Dyslexic child? **10**
- Q.5**
- a) Explain the implications of the Attribution theory in the motivations of learners. **10**
  - b) Illustrate the use of Edward De Bono's six thinking hats method in a classroom to enhance the thinking ability of students. **10**
- Q.6**
- a) Explain the need and importance of Inclusive education in the Indian context. **10**
  - b) Describe Bruce Tuckman's team development model. **10**
- Q.7**
- a) Explain how Psychoanalytic Approach can be used in explaining the abnormal behavior of an individual **10**
  - b) "Socio-culturally disadvantaged children need special attention and educational input." Justify. **10**
- Q.8** Write short notes on any four of following questions : **20**
- a) Difference between convergent and divergent thinking
  - b) Factors affecting interest
  - c) Vedic perspective of Personality
  - d) Educational provisions for orthopedically handicapped
  - e) Types of leadership
  - f) Contributions of Humanistic school of Psychology

मराठी अनुवाद

[वेळ: ३ तास]

[Marks:८०]

- N.B:** 1. प्रश्न १ ते ७ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
2. प्रश्न ८ अनिवार्य आहे.

- प्र.१ अ) गोलमनची भावनिक बुद्धिमत्तेचा सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
ब) वर्तन समस्या ही संकल्पना स्पष्ट करा. शिक्षक वर्गातील विचलन, आक्रमण व आंतर वैयक्तिक समस्यांचा विशेष संदर्भातील समस्या कशा ओळखतील? १०
- प्र.२ अ) अभिजात अभिसंधान उपपत्ती स्पष्ट करा. आणि त्याचे शैक्षणिक महत्व लिहा. १०
ब) सर्जनशीलताची व्याख्या सांगा. सर्जनशिलतेच प्रक्रिया स्पष्ट करा. १०
- प्र.३ अ) कोल्बची अनुभवात्मक अध्ययन उपपत्ती स्पष्ट करा. १०
ब) शैक्षणिक मानसशास्त्राची व्याख्या सांगा आणि त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
- प्र.४ अ) ब्रूनर यांच्या अध्यापन उपपत्ती बदल विस्ताराने लिहा. ह्या उपपत्तीच्या शिक्षण क्षेत्रातील उपयोग स्पष्ट करा. १०
ब) अध्ययन अक्षमता म्हणजे काय? तुम्ही वाचन-भाषण अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्याला कसे हाताळाल? १०
- प्र.५ अ) अध्ययनार्थीच्या प्रेरणेत गुणारोपण उपपत्तीचे महत्व स्पष्ट करा. १०
ब) मुलांची वैचारिक क्षमता वाढविण्यासाठी शिक्षक आपल्या वर्गात एडवर्ड डे बोनो यांच्या सहा वैचारिक टोप्याचा पद्धतीचा कसा वापर करू शकतील सोदाहरण लिहा. १०
- प्र.६ अ) भारतीय संदर्भात अंतर्भूत शिक्षणाची आवश्यकता आणि महत्व स्पष्ट करा. १०
ब) ब्रूस टकमन यांचे संघ विकास प्रतिगम स्पष्ट करा. १०
- प्र.७ अ) मानस विश्लेषणाचा दृष्टीकोन हा व्यक्तीच्या असामान्य वर्तनासाठी कशा प्रकारे उपयोगी आहे ते स्पष्ट करा. १०
ब) 'सामाजिक सांस्कृतिक दृष्ट्या अभावग्रस्त मुलांकडे विशेष लक्ष आणि शैक्षणिक माहिती साधने पुरवण्याची आवश्यकता असते' समर्थन करा? १०
- प्र.८ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) २०
अ) केंद्रानुगामी व केंद्रापसारी विचारामध्ये फरक.
ब) अभिरुचीवर परिणाम करणारे घटक
क) व्यक्तिमत्त्वाचा वैदिक दृष्टीकोन
ड) आस्थव्यंगग्रस्तासाठी शैक्षणिक सोयी
इ) नेतृत्वाचे प्रकार
फ) मानस शास्त्रातील मानव विद्या पंथाचे योगदान

M.A. (PART-I)

EDUCATION

Research Methodology in Education

(PAPER – III) (DEC-2017)

Q.P. Code :09615

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Answer any three questions from Q.No.1 to 7
  2. Q.No.8 is compulsory.
  3. All Questions carry equal marks.

- Q.1 a) Explain the Sources of acquiring knowledge 10
b) Explain the meaning and steps of educational research 10
- Q.2 a) What is a research proposal ? Explain it's need. 10
b) Explain the purpose and use of Action Research 10
- Q.3 a) What is hypothesis ? Explain various types of hypothesis with examples. 10
b) What is ethnographic studies ? Write guidelines for conducting ethnographic studies. 10
- Q.4 a) What is validity ? Explain the factors affecting validity. 10
b) What is reliability ? Explain the Test - Reset method of estimating reliability. 10
- Q.5 What is variables ? Explain different types of variables with examples. 20
- Q.6 What is probability sampling? Explain it's types with examples. 20
- Q.7 Explain the components of qualitative data analysis in details. 20
- Q.8 Write short notes on **any four** of the following questions 20
- a) Bibliography
  - b) Preliminary pages of dissertation and Thesis
  - c) Structured Interview
  - d) Uses of checklist
  - e) Characteristics of a good sample
  - f) Internal criticism of data

[वेळ: ३ तास]

[गुण: ८०]

- सूचना:**
1. प्रश्न क्र. १ ते प्रश्न क्र. ७ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
  2. प्रश्न क्र. ८ अनिवार्य आहे.
  3. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१ अ) ज्ञानप्राप्तीचे स्रोत / मार्ग स्पष्ट करा. १०
 ब) शैक्षणिक संशोधनाचा अर्थ व पायऱ्या स्पष्ट करा. १०
- प्र.२ अ) संशोधन आराखडा / संशोधन प्रस्ताव म्हणजे काय ? त्याची गरज स्पष्ट करा १०
 ब) कृती संशोधनाचा हेतू आणि उपयोग स्पष्ट करा. १०
- प्र.३ अ) परिकल्पना म्हणजे काय ? परिकल्पनांचे विविध प्रकार उदाहरणासहित स्पष्ट करा. १०
 ब) मानववंश अभ्यास (Ethnography study) म्हणजे काय? मानववंश अभ्यासाच्या आयोजनासाठी मार्गदर्शिका लिहा. १०
- प्र.४ अ) सप्रमाणता म्हणजे काय ? सप्रमाणतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०
 ब) विश्वसनियता म्हणजे काय? विश्वसनियता काढण्याची चाचणी पुर्नचाचणी पद्धती स्पष्ट करा. १०
- प्र.५ चल म्हणजे काय ? चलांचे विविध प्रकार उदाहरणासहित स्पष्ट करा. २०
- प्र.६ संभाव्यता नमुना निवड पद्धती म्हणजे काय ? संभाव्यता नमुना निवड पद्धतीचे प्रकार उदाहरणासहित स्पष्ट करा. २०
- प्र.७ गुणात्मक माहिती विश्लेषणाचे घटक सविस्तर स्पष्ट करा. २०
- प्र.८ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा. २०
 अ) संदर्भ ग्रंथ सूची
 ब) शोधनिबंध व प्रबंधाची प्राथमिक पृष्ठे
 क) सरंचित मुलाखत
 ड) पडताळा सूचीचे उपयोग
 इ) चांगल्या नमुन्याची / न्यादर्शाची वैशिष्ट्ये
 फ) माहितीची अंतर्गत चिकित्सा

M.A. (PART-I)
EDUCATION
Teacher Education
(PAPER – IV) (DEC-2017)

Q.P. Code :09618

[Time: 3 Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any three questions from question no. 1 to 7
  2. Question no.8 is compulsory

- Q.1** a) Explain the meaning and nature of Teacher Education. **10**
b) Explain the need and scope of Teacher Education **10**
- Q.2** a) Explain the objectives of Teacher Education in U. S. A. **10**
b) write the special features of Teacher Education system in U.S.A. **10**
- Q.3** A) Explain the functions of SCERT in Teacher Education. **10**
B) write the roles and competencies required of teachers at secondary level. **10**
- Q.4** a) Describe the qualifications of teacher educators for B.Ed. course as prescribed by NCTE Regulations 2014. **10**
b) Define quality. Explain the characteristics of quality. **10**
- Q.5** a) What is privatisation? Explain the factors responsible for the privatisation of Higher Education **10**
b) What is Globalization? Explain the features of Globalization **10**
- Q.6** a) What is Co-operative learning? Explain the elements of co-operative learning. **10**
b) What is Reflection? Explain the criteria for reflective Teacher Education. **10**
- Q.7** a) What is E-teacher education? Explain the outcomes of E-Teacher Education **10**
b) Explain the nature and purpose of research in Teacher Education. **10**
- Q.8** write short notes on **any four** of the following questions **20**
a) Advantages of networking in Teacher Education.
b) Criteria for teacher performance appraisal
c) Features of a constructivist class-room
d) Types of Autonomy
e) Functions of NCERT
f) Valuebased Teacher Education
-

मराठी रुपांतर

- प्र.१ अ) अध्यापक शिक्षणाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा. १०
ब) अध्यापक शिक्षणाची गरज आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
- प्र.२ अ) यु. एस. ए तील अध्यापक शिक्षणाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
ब) यु. एस. ए तील अध्यापक शिक्षण व्यवस्थेची विशेष वैशिष्ट्ये लिहा. १०
- प्र.३ अ) अध्यापक शिक्षणातील एस.सी.इ.आर.टी.ची कार्ये स्पष्ट करा. १०
ब) माध्यमिक स्तरावरील शिक्षकांसाठी आवश्यक भूमिका आणि क्षमता लिहा. १०
- प्र.४ अ) एन.सी.टी.ई नियमन २०१४ नुसार बी.एड अभ्यासक्रमाच्या शिक्षक प्रशिक्षणाची शैक्षणिक व व्यावसायिक पात्रतेचे वर्णन करा. १०
ब) गुणवत्तेची व्याख्या द्या. गुणवत्तेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- प्र.५ अ) खाजगीकरण म्हणजे काय ? उच्च शिक्षणाच्या खाजगीकरणास जबाबदार घटक स्पष्ट करा. १०
ब) वैश्विकीकरण म्हणजे काय ? वैश्विकीकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- प्र.६ अ) सहकार्यात्मक अध्ययन म्हणजे काय ? सहकार्यात्मक अध्ययनाचे घटक स्पष्ट करा. १०
ब) परावर्तन म्हणजे काय ? परावर्तित अध्यापक शिक्षणाचे निकष स्पष्ट करा. १०
- प्र.७ अ) इ-अध्यापक शिक्षण म्हणजे काय ? इ-अध्यापक शिक्षणाची फलनिष्पत्ती स्पष्ट करा. १०
ब) अध्यापक शिक्षणातील संशोधनाचे हेतू व स्वरूप स्पष्ट करा ? १०
- प्र.८ खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात लिहा २०
अ) शिक्षकाच्या शिक्षणात नेटवर्किंगचे फायदे
ब) शिक्षकाच्या कृती मूल्यमापिकेचे निकष
क) रचनात्मक वर्गखोलीची लक्षणे
ड) स्वायत्ततेचे प्रकार
इ) एन.सी.ई.आर.टी ची कार्ये
फ) मूल्याधिष्ठित अध्यापक शिक्षण